

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet proposition 1998/99:16 Avdrag för vissa pensionskostnader, m.m., med vissa lagtekniska justeringar. Regeringens förslag innebär bl.a. att utrymmet för avdrag för pensionskostnader vid byte av trygghandform utvidgas.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. I en m-motion föreslås ytterligare lättnader i möjligheterna att göra avdrag för pensionskostnader vid byte av trygghandform. I en v-motion begärs ett tillkännagivande om fastighetsbeskattningens allmänna inriktning. Utskottet avstyrker motionerna.

Vid betänkandet fogas en reservation av m, kd och fp.

Propositionen

Regeringen (Finansdepartementet) föreslår i proposition 1998/99:16 att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1951:763) om statlig inkomstskatt på ackumulerad inkomst,
3. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
4. lag om ändring i lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lag om ändring i lagen (1996:1231) om skattereduktion för fastighets-skatt i vissa fall vid 1997–2001 års taxeringar.

I propositionen föreslås kompletteringar i avdragsreglerna för arbetsgivarnas kostnader för tjänstepensionering. Kostnader som uppkommer i samband med att arbetsgivaren byter trygghandform skall vara avdragsgilla. Dessamma skall gälla kostnader för att trygga en pensionsutfästelse i samband med att utfästelsen övertas av en annan arbetsgivare. Avdrag medges även för vissa kollektiva pensionskostnader.

De nya reglerna skall tillämpas första gången vid 2001 års taxering. De nya reglerna får dock under vissa förutsättningar tillämpas redan vid 1998 års taxering om den skattskyldige begär det.

I propositionen föreslås även att en fysisk person som medges avdrag för pensionsförsäkringspremie eller inbetalning på pensionsparkonto inte skall betala särskild löneskatt på pensionskostnader om avdraget görs från ersättning som har utgjort underlag för arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. De nya reglerna skall tillämpas första gången vid 1999 års taxering.

Vidare föreslås att reglerna i lagen (1996:1231) om skattereduktion för fastighetsskatt i vissa fall vid 1997–2001 års taxeringar justeras med hänsyn till att fastighetsskatten på bostadshus sänks från 1,7 % till 1,5 % av taxeringsvärdet fr.o.m. 1999 års taxering.

Lagförslagen har intagits som bilaga till betänkandet.

Motionerna

1998/99:Sk4 av Carl Fredrik Graf (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att avdrag för pensionsutfästelser som ligger inom principiellt avdragsgill nivå skall vara möjlig även i de fall byte av tryggandeform från stiftelse till försäkring sker, i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Sk5 av Marie Engström och Per Rosengren (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fastighetsskatten.

Utskottet

Inledning

Riksdagen har under våren 1998 fattat beslut om nya regler för arbetsgivares avdrag för pensionskostnader. Reglerna tar sikte på arbetsgivarens kostnad för att trygga pensionsutfästelserna och innebär att ett belopp motsvarande högst 35 % av den anställdes lön och andra pensionsgrundande ersättningar får dras av. Avdraget får dock inte överstiga 10 basbelopp.

En kompletterande regel finns för fall då pensionsrättigheten skall ”köpas i kapp” eller då pensionsavgångar sker i förtid. Utgångspunkten är att avdrag medges upp till avtalad pensionsnivå. En övre gräns gäller dock för ålderspensionens nivå. Denna får motsvara högst 20 % av den anställdes lön och annan pensionsgrundande ersättning upp till 7,5 basbelopp, 70 % av sådan ersättning mellan 7,5 och 20 basbelopp och 40 % av sådan ersättning mellan 20 och 30 basbelopp. Vid förtida pensionsavgångar är motsvarande procent-satser 80-70-40.

Vid sidan av kompletteringsregeln finns bl.a. en regel om avdragsrätt vid byte av tryggandeform. Om en kreditförsäkringsgivare kräver ändrad tryggandeform får nytt avdrag göras för kostnaden för det förnyade tryggandet av pensionsutfästelsen, om denna tidigare tryggats med avdragsrätt och det tidigare tryggandet upphör. Ytterligare villkor skall vara uppfyllda.

De nya reglerna tillämpas första gången vid 2001 års taxering, men får tillämpas redan fr.o.m. 1998 års taxering om den skattskyldige begär det (prop.

Avdrag för pensionskostnader vid byte av tryggandeform eller byte av arbetsgivare

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att avdragsrätten vid byte av tryggandeform utvidgas. Avdrag för kostnad för nytt tryggande av en pensionsutfästelse skall få göras under förutsättning att utfästelsen tidigare tryggats med avdragsrätt. En särskild spärr skall dock gälla om det tidigare tryggandet skett genom avsättning till stiftelse. Avdrag skall i dessa fall inte medges med högre belopp än det belopp som tas ut från stiftelsen i samband med bytet. De ordinarie begränsningsregler som hänför sig till de olika tryggandeformerna kvarstår (avdrag för kostnad för försäkring medges t.ex. inte med högre belopp än som erlagts i försäkringspremie). Den utvidgade avdragsrätten täcker också in de fall då ett nytt tryggande krävs därför att en arbetsgivare tar över en tidigare tryggad pensionsutfästelse från en annan arbetsgivare.

De nya reglerna föreslås bli tillämpade första gången vid 2001 års taxering men kan, i likhet med de tidigare antagna reglerna, tillämpas redan vid 1998–2000 års taxeringar på begäran av den skattskyldige.

Motionen

I motion Sk4 av Carl Fredrik Graf (m) föreslår motionären att riksdagen beslutar att avdrag för kostnad vid byte av tryggandeform skall vara möjligt så snart pensionsutfästelsen ligger inom principiellt avdragsgill nivå. Enligt motionären kan den pensionsnivå som tryggas av en stiftelse vara högre än summan av de avdragsgilla avsättningar som skett till stiftelsen. Kapitaltillväxt och bortfall av pensionsåtaganden kan ha medfört en ökning av utrymmet för tryggade pensionsutfästelser. Med den av regeringen föreslagna regeln om en begränsning till den nivå som kunnat uppnås med avdragsrätt kan ett sådant extra utrymme inte föras över till en ny tryggandeform, t.ex. i samband med att ett företag säljs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon invändning mot att utrymmet för avdrag för kostnad för byte av tryggandeform utvidgas. Redan när utskottet under våren 1998 behandlade förslaget om ny och enklare utformning av reglerna om avdrag för pensionskostnader konstaterades att frågorna om byte av tryggandeform krävde fortsatta överväganden. Det förslag som regeringen lägger fram är resultatet av dessa överväganden.

Regeringen har utformat sitt förslag på ett sätt som nära ansluter till de nya förenklade reglerna genom att avdrag vid byte endast godtas på en redan tryggad förmånsnivå. Härigenom upprätthålls en allmän neutralitet inom

regelverket och undviks att byten leder till en större sammantagen avdragsrätt än ett fortsatt trygghande i ursprunglig form.

Motionärens invändningar om att det finns behov av en möjlighet till byte på en högre förmånsnivå, som uppnåtts genom tillväxt i en pensionsstiftelse eller på annat sätt, väcker enligt utskottets mening frågor kring hanteringen av kapitalet i pensionsstiftelser. När utskottet under våren 1998 behandlade dessa skatteregler konstaterade utskottet bl.a. att reglerna har en nära anknytning till tryggandelagen, och utskottet uttalade att det är viktigt att de olika problem som kan finnas kring tryggandelagen och dess tillämpning kartläggs i syfte att få ett underlag för en bedömning av behovet av en översyn av den lagen (bet. 1997/98:SkU27 s. 36).

Enligt utskottets mening bör den pågående kartläggningen av frågor som har anknytning till tryggandelagen ske med beaktande av de regler för beskattning i samband med pensionsutfästelser som aktualiseras genom motionen. Utskottet förutsätter att regeringen, om det visar sig behövt, återkommer till riksdagen med förslag till ändring i dessa regler.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker motion Sk4.

Propositionen i övrigt

I propositionen föreslås vidare att avdrag skall medges för s.k. kollektiva pensionskostnader och att avdrag för pensionskostnad inte skall föranleda särskild löneskatt om avdraget görs mot ersättning som utgjort underlag för arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt på förvärvsinkomster.

I övrigt föreslås i propositionen vissa följdändringar till beslutet om en ny förmögenhetsskattelag (prop. 1996/97:117, bet. 1996/97:SkU20) och beslutet om en sänkning av fastighetsskatten från 1,7 % till 1,5 % (bet. 1997/98:FiU20).

Utskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot dessa förslag och tillstyrker därför propositionen även i denna del.

Utskottet återkommer dock i det följande till vissa lagtekniska justeringar nedan under rubriken Lagförslagen.

Övriga frågor

I motion Sk5 av Marie Engström m.fl. (v) anför att Vänsterpartiet välkomnar den pågående översynen av fastighetsbeskattningen och att partiet i avvaktan på dess resultat bl.a. har föreslagit att särskilda takregler införs vid fastighetsbeskattningen. Motionärerna anför vidare att man är kritiskt inställd när det gäller finansieringen av sänkningen av fastighetsskatten genom sänkt utgiftstak och att man anser att det finns skäl att avvakta med fastighetsbeskattningen av krisåtgångarna. Motionärerna begär ett tillkännagivande till regeringen med detta innehåll.

Utskottet har nyligen i ett yttrande till finansutskottet behandlat bl.a. frågor om fastighetsbeskattningens inriktning (yttr. 1998/99:SkU1y).

Utskottet ser inte något skäl att nu tillstyrka ett tillkännagivande till regeringen med det innehåll som motionärerna begär och avstyrker därför motion Sk5.

Lagförslagen

Utskottet föreslår ett klagörande i den lagtext som riksdagen beslutade under våren 1998. I punkt 20 d fjärde stycket av anvisningarna till 23 § framgår det inte helt klart att avsikten är att avtal med en kortare intjänandetid än 30 år skall anses ha en intjänandetid på 30 år (jfr prop. 1997/98:146 s. 69 andra stycket). Utskottet föreslår därför den justering av lagtexten som framgår av hemställan. Regeringen har i propositionen föreslagit en motsvarande justering i samma lagrumms sjätte stycke. Eftersom dessa båda justeringar gäller de regler som riksdagen beslutade våren 1998 behövs dessutom den justering av övergångsbestämmelserna som utskottet föreslår i hemställan. Syftet med dessa justeringar är endast att göra lagtexten mer lättförståelig.

I förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1231) om skattereduktion för fastighetsskatt i vissa fall vid 1997–2001 års taxeringar bör ikraftträdandet flyttas från den 1 december 1998 till den 1 januari 1999.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avdrag för pensionskostnader vid byte av trygghandform eller byte av arbetsgivare*
att riksdagen med avslag på motion 1998/99:Sk4 godtar proposition 1998/99:16 i denna del,

res. (m, kd, fp)

2. beträffande *propositionen i övrigt*
att riksdagen godtar proposition 1998/99:16 i denna del,

3. beträffande *fastighetsbeskattningen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Sk5,

4. beträffande *lagförslagen*
att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:16 i denna del och till följd av vad utskottet anfört och hemställt antar de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), med

dels den ändringen att punkt 20 d av anvisningarna till 23 § erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Punkt 20 d av anvisningarna till 23 §

20 d. Avdrag, för kostnader – – 2 angivna förmånsnivåer.

Avdragsrätt enligt första stycket 1 och 2 förutsätter full intjänandetid. Med full intjänandetid avses full intjänandetid enligt pensionsavtalet, förutsatt att avtalet för full pension kräver fortsatt intjänande under anställningen fram till den avtalade pensionstidpunkten. Om pensionsavtalet anger annan intjänandetid för full pension eller om pensionsavtalet saknar bestämmelse om intjänandetid, avses med full intjänandetiden tid av sammanlagt lägst 30 år fram till den avtalade pensionstidpunkten. Vid beräkning av intjänandetiden skall såväl arbetstagarens sammanlagda anställningstid hos arbetsgivaren som anställningstid hos annan arbetsgivare medräknas. Om pensionsrätten inte är fullt intjänad minskas avdragsrätten i den utsträckning som motsvarar bristen i intjänande.

När avdraget för – – punkt 20 c andra stycket.

Avdragsrätt enligt första stycket 1 och 2 förutsätter full intjänandetid. Med full intjänandetid avses full intjänandetid enligt pensionsavtalet, dock lägst 30 år, förutsatt att avtalet för full pension kräver fortsatt intjänande under anställningen fram till den avtalade pensionstidpunkten. Om pensionsavtalet anger annan intjänandetid för full pension eller om pensionsavtalet saknar bestämmelse om intjänandetid, avses med full intjänandetiden tid av sammanlagt lägst 30 år fram till den avtalade pensionstidpunkten. Vid beräkning av intjänandetiden skall såväl arbetstagarens sammanlagda anställningstid hos arbetsgivaren som anställningstid hos annan arbetsgivare medräknas. Om pensionsrätten inte är fullt intjänad minskas avdragsrätten i den utsträckning som motsvarar bristen i intjänande.

dels den ändringen att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering. På yrkande av den skattskyldige får dock de nya bestämmelserna tillämpas vid 1998, 1999 och 2000 års taxeringar om den skattskyldige har yrkat att de nya bestämmelserna i lagen (1998:328) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall tillämpas vid dessa taxeringar.

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering. *De nya bestämmelserna i punkt 20 d fjärde och sjätte styckena av anvisningarna till 23 § skall dock tillämpas vid 1998, 1999 och 2000 års taxeringar om den skattskyldige har yrkat att de nya bestämmelserna i lagen (1998:328) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall tillämpas vid dessa taxeringar.* På yrkande av den skattskyldige får de nya bestämmelserna i övrigt tillämpas vid 1998, 1999 och 2000 års taxeringar om den skattskyldige har

Regeringens förslag

Utskottets förslag

yrkat att de nya bestämmelserna i lagen (1998:328) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall tillämpas vid dessa taxeringar.

2. lag om ändring i lagen (1951:763) om statlig inkomstskatt på ackumulerad inkomst,
3. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
4. lag om ändring i lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lag om ändring i lagen (1996:1231) om skattereduktion för fastighetsskatt i vissa fall vid 1997–2001 års taxeringar, med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 december 1998 och tillämpas första gången vid 1999 års taxering.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas första gången vid 1999 års taxering.

Stockholm den 24 november 1998

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Bo Lundgren (m), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Carl Fredrik Graf (m), Per Erik Granström (s), Ulla Wester (s), Lena Sandlin (s), Marie Engström (v), Helena Höij (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Yvonne Ruwaida (mp), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp), Lars U Granberg (s), Catharina Hagen (m) och Kenneth Lantz (kd).

Reservation

Avdrag för pensionskostnader vid byte av tryggandeform eller byte av arbetsgivare (mom. 1)

Bo Lundgren (m), Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Johan Pehrson (fp), Catharina Hagen (m) och Kenneth Lantz (kd) har

dels anfört följande:

Vi anser att reglerna om byte av tryggandeform får en alltför restriktiv utformning med regeringens förslag.

Småföretagare kan använda stiftelseformen för att trygga pensionsutfästelser. Antalet pensionsstiftelser kan uppskattas till ca 4 000, och de pensionsstiftelser som tryggar pension åt företagare i fåmansbolag dominerar antalsmässigt, men inte kapitalmässigt. Stiftelseformen är således viktig för småföretagen.

Regeringens förslag till nya regler vid byte av tryggandeform innehåller begränsningar som gör att ett byte från stiftelse till annan tryggandeform kan leda till negativa skatteeffekter, trots att utgångspunkten är att tryggandet skett inom principiellt avdragsgillt utrymme. En sådan begränsning är enligt vår mening oacceptabel och kan medföra att företagare tvingas avstå från ett byte i situationer då detta är en naturlig lösning. Regeringens förslag kan innebära att stiftelseformen inte behandlas skattemässigt likvärdigt i förhållande till andra tryggandeformer.

I många fall är det nödvändigt för en småföretagare att byta tryggandeform. En pensionsberättigad företagare som släpper ägarkontrollen har t.ex. svårt att hindra de nya ägarna från att utfästa ytterligare pensioner utan nya avsättningar. Detta leder till en urholkning av den säkerhet stiftelsen skall utgöra. Visserligen kan företagaren, i händelse av att företaget säljs vidare, få köparen/den nye ägaren att lova att inte utfästa ytterligare pensioner utan avsättningar. Men detta binder inte en godtroende tredjeman som ändå fått en utfästelse. Ibland kan det också vara svårt att avgöra om en utfästelse omfattas av stiftelsens ändamålsbeskrivning eller inte. I händelse av konkurs kan detta leda till att stiftelsens förmögenhet inte räcker till för att infria pensionsutfästelserna fullt ut.

En säkrare väg vid försäljning är att hos länsstyrelsen begära inskränkning av ändamålet till att bara trygga pension åt dem som var pensionsberättigade före ägarbytet. Ett problem som ändå finns kvar är att arbetsgivaren enligt 1 § andra stycket tryggandelagen alltid är oinskränkt ansvarig för lämnade pensionslöften. Detta ansvar går inte att avtala bort, vilket gör att en nedgång i värdet av stiftelsens placeringar direkt återverkar på företaget och gör de nya ägarna ägnade att bara godta placeringar som är extremt säkra och därmed onödigt lågavkastande, vilket är till förfång för ändamålet.

För att undvika effekter som dessa brukar både säljare och köpare ha ett gemensamt intresse av att avveckla pensionsstiftelsen förutom att de rent allmänt brukar vilja skiljas åt en gång för alla. Köparen vill därutöver bli fri från att behöva administrera pensionen och stiftelsen. Även i andra situatio-

ner än i fråga om företagsförsäljning kan det, sedan stiftelsens fördelar spelat ut sin roll, finnas skäl eller önskemål om att lösa av en pensionsstiftelse genom försäkring.

Med regeringens förslag kan avdrag endast medges för tryggande av pensionsutfästelser som tidigare tryggats med avdragsrätt. Med denna utformning av regeln finns det en stor risk att avdrag vid byte av tryggandeform inte kommer att kunna medges om pensionsutfästelsen tidigare tryggats genom avkastning i pensionsstiftelsen eller inom ramen för kapital i pensionsstiftelsen som blivit "ledigt" genom dödsfall. Den nya regeln leder således till att avdrag vägras för utfästelser som ligger inom principiellt avdragsgill nivå, samtidigt som gottgörelse från pensionsstiftelsen för att bekosta bytet av tryggandeform ändå beskattas. I motion Sk4 av Carl Fredrik Graf (m) redovisas flera exempel på fall med en sådan utgång.

Vi anser att det finns anledning att begära en komplettering av reglerna som innebär att utrymme lämnas för förmåner som tryggats av arbetsgivaren genom avdragsrätt eller som skulle ha kunnat tryggas åt en anställd eller hans efterlevande, jämte kostnaden för indexering eller annan värdesäkring. Det samma gäller i händelse av dödsfall efter att tjänsten upphört.

Med det anförda tillstyrker vi motion Sk4.

dels vid moment 1 hemställt:

1. beträffande *avdrag för pensionskostnader vid byte av tryggandeform eller byte av arbetsgivare*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:16 i denna del och med bifall till motion 1998/99:Sk4 godtar regeringens förslag med den ändringen att avdrag medges för kostnad för byte av tryggandeform upp till principiellt avdragsgill nivå,

4. beträffande *lagförslagen*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:16 i denna del och till följd av vad ovan anförts och hemställts gör den ändringen i det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) att punkt 20 f av anvisningarna till 23 § erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Punkt 20 f av anvisningarna till 23 §

20 f. Avdrag får göras – – – enligt dessa bestämmelser.

Avdrag får göras, i den utsträckning som anges i punkt 20 e, för arbetsgivares kostnader för att trygga pensionsutfästelse, som tidigare har tryggats av arbetsgivaren med avdragsrätt, om förfarandet innebär att det tidigare tryggandet av utfästelsen upphör. Har det tidigare tryggandet skett genom avsättning till pensionsstiftelse, får avdrag göras högst med ett belopp motsvarande den ersätt-

Avdrag får göras, i den utsträckning som anges i punkt 20 e, för arbetsgivares kostnader för att trygga pensionsutfästelse, som tidigare har tryggats av arbetsgivaren *genom avdragsgilla avsättningar till stiftelse jämte indexering eller annan värdesäkring eller som på motsvarande sätt skulle ha kunnat tryggas åt en anställd eller dennes efterlevande*, om förfarandet innebär

ning för kostnaderna som erhålls från stiftelsen. Avdrag får även göras, i den utsträckning som anges i 20 e, för arbetsgivares kostnader för att trygga pensionsutfästelse, som tidigare har tryggats av annan arbetsgivare med avdragsrätt och för vilken först nämnda arbetsgivare har övertagit ansvaret.

att det tidigare tryggandet av utfästelsen upphör. Har det tidigare tryggandet skett genom avsättning till pensionsstiftelse, får avdrag göras högst med ett belopp motsvarande den ersättning för kostnaderna som erhålls från stiftelsen. Avdrag får även göras, i den utsträckning som anges i 20 e, för arbetsgivares kostnader för att trygga pensionsutfästelse, som tidigare har tryggats av annan arbetsgivare med avdragsrätt och för vilken först nämnda arbetsgivare har övertagit ansvaret.

Sammanfattning	1
Propositionen	1
Motionerna	2
Utskottet	2
Inledning	2
Avdrag för pensionskostnader vid byte av tryggandeform eller byte av arbetsgivare	3
Propositionen i övrigt	4
Övriga frågor	4
Lagförslagen	5
Hemställan	5
Reservation	8
Avdrag för pensionskostnader vid byte av tryggandeform eller byte av arbetsgivare (m, kd, fp)	8
Bilaga	
Propositionens lagtext	11